

Azərbaycan dilindən dərs nümunəsi

Ruhəngiz QƏRİBOVA,

*Bakı Slayyan Universiteti Məktəb-Lisey Kompleksinin
Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimi*

Artıq bir neçə ildir ki, ölkəmizdə təhsil islahatı uğurla həyata keçirilir. Bu prosesdə, təbii ki, müəllim aparıcı simadır. Dərs-ləri kurikulum əsasında qurmaq, yeni dərsliklərlə işləməyi öyrənmək, dərsin, təhsilin şagirdyönümlü və nəticəyönümlü olduğunu nəzərə almaq müəllimin ümdə vəzifələrindəndir. Yüksək nəticələr əldə etməyin optimal yollarından biri də yeni təlim texnologiyalarını (interaktiv təlim metodlarını) dərinləndirmək, dərs prosesində bu metodlardan və İKT-dən istifadə etməkdir. Bunu nəzərə alaraq, dərslərimi günün tələbləri səviyyəsində qurmağa, yeni təlim texnologiyalarından mü-tə-madi olaraq istifadə etməyə çalışıram.

Məlumdur ki, zəngin mədəniyyəti, dönməz əqidə və məslək sahibi olan ləyaqətli vətəndaşlar tərbiyə etmək, milli birlik və bəşəri dəyərləri özündə yaşadan gənclər yetişdirməkdə Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimlərinin üzərinə daha çox yük və məsuliyyət düşür. İnsanı ali yüksəkliyə ucaldan milli qürur, vətəndaşlıq dəyanətidir. Həmişə nəzərə alınmalıyıq ki, işğal altında olan torpaqlarımızın azad edilməsi, müstəqil dövlətimizin, xalqımızın gələcək inkişafını təmin edəcək gənclərin yetişdirilməsi onların milli vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunmasından çox asılıdır.

Həmkarlarımla paylaşmaq istədiyim bu dərs nümunəsi möv-zusuna görə qeyd etdiyim problem baxımından çox seçiyyəvi-dir.

Sınıf: VI

Fənn: Azərbaycan dili

Mövzu: B.Vahabzadənin “Bayraq” şeiri

Məzmun xətləri:

2.1.2 – Şeirdə rast gəldiyi obrazlı ifadələrin mənasını izah edir.

2.2.1 – Nəzmlə yazılmış mətndə obrazlı ifadələrlə verilmiş sətiraltı informasiyanı müəyyənləşdirir və izah edir.

4.1.4 – Mətdəki orfoqrafik və qrammatik səhvləri redaktə edir.

İş forması: qruplarla iş, kollektivlə iş

İş üsulları: Venn diaqramı, əqli hücum, müzakirə, layihə

İntegrasiya: tarix, təsviri incəsənət

Resurslar: dərslik, şəkillər, iş vərəqləri, rəngli karandaş, pro-yektor.

Dərsin gedişi:

Motivasiya: Şagirdlərin diqqəti ekranda əks olunan aşağıdakı şəkillərə yönəldilir (bax: şəkil 1 və 2).

Təzə mövzuya keçid almaq üçün şagirdlərə tədqiqat sualı ver-ri-rəm:

Verilmiş şəkilləri bir-biri ilə əlaqələndirən nədir? (bax: şəkil 3).

Münasib cavablar alındıqdan sonra isə şagirdlərə B.Vahab-zadənin “Bayraq” şeirini təqdim edirəm (bax: şəkil 4).

Tədqiqatın aparılması üçün şagirdlərə aşağıdakı suallar ver-ilir və bütün dərs prosesində onlar bu suallara cavab tapmağa yönləndirilir:

1) Bayrağın dövlət üçün əhəmiyyəti?

2) B.Vahabzadənin “Bayraq” şeirinin əsas ideyası və əhə-miyyətini nədə görürsüz?

Tədqiqatın aparılması və müəyyən nəticəyə gəlmələri üçün şagirdləri dörd qrupa ayırıram və hər qrupa iş vərəqlərində yazılmış tapşırıqları paylayıram.

I qrup: “Sülh”

Şeirin ikinci bəndini ifadəli oxuyun, müəllifin çatdırmaq is-tədiyi fikri izah edin.

Aşağıdakı şeirdə hansı əvəzliliklər var? Onların növünü və xü-susiyyətlərini göstərin.

Əgər adamsansa, sev adamları,

Demə: bu dostumdur, o, düşmənimdir!

Demə: əzizimdir ev adamları,

De: mən bu xalqınam, xalq da mənimdir.

II qrup: “Dostluq”

Şeirin üçüncü bəndini ifadəli oxuyun, ideyasını izah edin.

Aşağıdakı şeirdə hansı əvəzliliklər var? Xüsusiyyətlərini sadə-layın.

Yaşa bu dünyada yaşatmaq üçün,

Yaşama bir kəsə daş atmaq üçün.

İnsan ol, insanın qəlbini qırma,

Hörmət et, hörmətə sən çatmaq üçün.

III qrup: “Birlik”

Şeirin dördüncü bəndini ifadəli oxuyun, ideyasını izah edin.

Venn diaqramında işarə və şəxs əvəzliliklərinin oxşar və fərqli cəhətlərini göstərin.



1) Xalq, dövlət üçün bayraq nədir?



2) Döyüş və ya idman yarışları zamanı bayraqlar seçilən şəxs hansı keyfiyyətlərə malik olmalıdır?



Şəkil 3



Şəkil 4

IV qrup: “Zəfər”

Şeirin beşinci bəndini ifadəli oxuyun, ideyasını izah edin.

Nöqtələrin yerinə uyğun gələn əvəzlilikləri yazın (kimsə, mən, nə, necə).

Səs salma, yatanlar ayılar, qoy hələ yatsın,

Yatmışları razı deyiləm oyatsın.

Tək-tək ayılan varsa da həqq dadına çatsın,

...salim olum cümlə cahan batsa da batsın.

Millət ... tarac olur olsun nə işim var?

Düşmənlərə möhtac olur olsun, nə işim var?

Qrupun liderləri növbə ilə gəldiyi qənaətlərin təqdimatlarını edirlər.

Tədqiqat prosesində şagirdlər belə bir nəticəyə gəlirlər:

– Bayraq dövlətin varlığını tanıdan atributlardan biridir.

B.Vahabzadə bu şeirdə bayrağı müstəqil dövlətimizin mü-hüm rəmzi kimi qiymətləndirir. Tariximizin qədimliyindən bəhs edən şair bugünkü müstəqilliyimizin xalqımızın, əsgərlərimizin apardığı mübarizələr sayəsində bərqərar olduğundan bəhs edir. Şair bayrağı əsgər silahıyla bir görür. Bayrağın müqəddəsliyin-dən, enməzliyindən danışır.

Tapşırıqlar yerinə yetirildikdən sonra şagirdlərə əlavə ma-raqlı məlumatlar da verilir. Bunun üçün layihə metodundan is-tifadə edərək sinfin bir neçə fəal şagirdinə bayraq mövzusunda yazılmış başqa şeirləri tapmağı və təqdim etməyi tapşırıram. Sonra onlar öz axtarışlarının nəticələri haqqında sinif yoldaş-la-rına məlumat verirlər. Daha sonra isə dövlət tərəfindən təsis edilmiş “Bayraq” ordeninin mahiyyətini əks etdirən təsvirlər monitora əks olunur.

Dərsin sonunda isə şagirdlər qiymətləndirilir və onlara ev tapşırığı kimi B.Vahabzadənin “Bayraq” şeiri haqqında esse yazmaq tapşırılır.